

**OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA
KIRUVCHILAR UCHUN**

SAVOLLAR KITOBI

ABITURIYENT: _____
F.I.O. Imzo

ABITURIYENT DIQQATIGA!

Test topshiriqlarini yechishdan avval savollar kitobini varaqlab, unda har bir fan boyicha 36 ta savol mavjudligini tekshiring. Agar savollar soni kamligi aniqlansa yoki savollar kitobi raqami bilan javoblar varag'i raqami bir xil bo'lmasa, darhol auditoriya rahbariga ma'lum qiling.

Savollar kitobida abituriyentning familiyasi, ismi, otasining ismi xato to'ldirilgan yoki to'ldirilmagan va imzosi qo'yilmagan hollarda e'tirozlar ko'rib chiqilmaydi.

Kitob tipi: 32

FANLAR:

Blok 1: Ona tili va adabiyot

Blok 2: Biologiya

Blok 3: Kimyo

Savollar kitobi raqami: **1701318**

Toshkent – 2017

ONA TILI VA ADABIYOT

1. Sariq rang ozodlikka va kuch -quvvatga intilish, ochiqlik, faollik, shuningdek, hayotga umidvorlik ramzidir. Ushbu gapda yasaliş asosi yasama sifatga mansub bo'lgan so'z(lar) qanday sintaktik vazifa(lar)ni bajargan?
A) *ega, to'ldiruvchi*
B) *to'ldiruvchi, aniqlovchi*
C) *kesim*
D) *aniqlovchi*
2. Mushoirada davra ishtirokchilaridan biri she'rni dabdaba bilan o'qibdi, uning bu qilgan ishi ko'chilikka ma'qul tushmabdi. Shunda shoirlardan biri u kishiga:
-Mavlon, siz she'r o'qiyisizmi yoki odam qo'rqatisizmi? deya tanbeh bergan ekan.
Berilgan parchada sodda yasama so'zlarning yasaliş asoslari qaysi turkumlarga oid so'zlar iborat?
A) *ot, sifat, fe'l* B) *ot, sifat* C) *ot, sifat* D) *sifat, fe'l*
3. Quyidagi qaysi gaplarda fonetik hodisa asosida yozilgan so'z yasovchi qo'shimcha qatnashgan?
1. Kel, o'zbek qardoshim, aziz qo'nog'im bo'l.
2. Ko'rpaning guldor qavig'i hammani qiziqtdi.
3. O'ynoqi musiqa sadolari o'tirganlarning mudroq kayfiyatini tarqatdi.
4. O'tovda chordana qurib o'tirgan chol asta o'midan qo'zg'alib qo'ydi.
A) 2, 3, 4 B) 1, 2, 3 C) 3, 4 D) 1, 2, 3, 4
4. **parrak, qo'yin, tuk, bu, bo'g'iz, varaq, obro', yuk, ko'ngil, shu**
Berilgan so'zlardan nechtasiga egalik qo'shimchalari qo'shilganda tovush ortishi yuz beradi?
A) 2 B) 4 C) 5 D) 3
5. Quyidagi qaysi gap(lar)da fonetik hodisa asosida yozilgan so'z yasovchi qo'shimcha qatnashmagan?
1. Kel, o'zbek qardoshim, aziz qo'nog'im bo'l.
2. Ko'rpaning guldor qavig'i hammani qiziqtdi.
3. O'ynoqi musiqa sadolari o'tirganlarning mudroq kayfiyatini tarqatdi.
4. O'tovda chordana qurib o'tirgan chol asta o'midan qo'zg'ab qo'ydi.
A) 3 B) 1, 2, 4 C) 1, 2, 3 D) 4
6. Ma'lumki, o'zlikni anglash, milliy ong va tafakkurning ifodasi, avlodlar o'rtasidagi ruhiy-ma'naviy bog'liqlik til orqali namoyon bo'ladi. Ushbu gap haqida berilgan noto'g'ri fikrni aniqlang.
A) *to'ldiruvchiga tobelangan bo'lak uyushgan*
B) *uyushiq ega va uyushiq aniqlovchi qatnashgan*
C) *aniqlovchiga nisbatan hokim, egaga nisbatan tobe bo'lgan aniqlovchi uyushgan*
D) *kesimga bevosita tobelangan bo'lakning uyushishi kuzatiladi*
7. Insonlar istaydiki, yer yuzi gulbog'ining musaffo havosidan hamma bo'lsin bahramand. Ushbu gap haqida to'g'ri fikrni aniqlang.
A) *Ergash gapning ham, bosh gapning ham egasi bir xil so'z turkumiga oid.*
B) *To'ldiruvchi ergash gapli qo'shma gap hisoblanadi.*
C) *Qaratqich aniqlovchilar faqat qaratqich aniqlovchiga tobelangan.*
D) *Ergash gap qismida barcha gap bo'laklari kesimga bevosita bog'langan.*
8. Berilgan so'zlardan qaysilari qismlaridan biri omonimlik xususiyatiga ega bo'lgan, bir xil so'z turkumi kompozitsiyasidan hosil qilingan qo'shma otlar hisoblanadi?
1) gulbeor; 2) atrigul; 3) toshbag'ir; 4) qo'yko'z; 5) belbog'; 6) bodomqovoq; 7) laylakqor
A) 3, 4, 5, 6 B) 1, 3, 5 C) 2, 5, 7 D) 1, 2, 6, 7
9. Qaysi so'zlar ham ko'p ma'noli ham shakldosh so'z hisoblanadi?
A) *chaqmoq, rasta, bardam* B) *dunyo, asl, ilik* C) *shox, tovon, es* D) *yoq, to'da, asil*
10. Istiqlol tufayli chekka qishloqlarda ham havaslansa arzigulik korxonalar yaratildi. Berilgan gapda yasama so'zlar miqdori nechta?
A) 4ta B) 3ta C) 2ta D) 5ta
11. 1) qochirmoq; 2) qaytarmoq; 3) yedirmoq; 4) keltirmoq; 5) bo'shatmoq
Fel asosida ifodalangna o'timli-o'timsizlik ma'nosi qo'shimchasi ta'sirida o'zgargan fe'llarni aniqlang.
A) 1, 2, 4, 5 B) 1, 2, 3, 5 C) 2, 3, 4 D) 1, 3, 5
12. Maydon o'lchovini bildiruvchi hisob so'z ishtirok etgan gapni aniqlang.
A) *Chol va kampir uch nafar qizlari bilan qishloq chetida yashar ekanlar.*
B) *To'tiniso ikki tanob yerini sotib, yetimlari bilan o'z qishlog'i - Rafqonga ketdi.*
C) *Axir o'n ikki yashar ukasini ko'rmaysizmi, shu yoshidan ulog chopmoqchi.*
D) *Qo'linda bir metr keladigan irg'ay tayoq, orqasidan poylab bordim.*
13. Bir kuni chol bechora qo'li titrab osh suzilgan kosasini tushirib sindirdi, buni ko'rgan kelini nodon so'zlar aytib uning ko'nglini vayron qildi. Shundan keyin yigit otasini hovlining bir chekkasidagi zax uyga ko'chirdi. Ushbu parchada qatnashgan fe'llar haqida berilgan to'g'ri fikrni aniqlang.
A) *ortirma nisbatdagi fe'l 2 o'rinda qatnashgan*
B) *o'timli-o'timsizlik ma'nosi nisbat qo'shimchasi ta'sirida o'zgargan fe'l 1 o'rinda qatnashgan*
C) *aniq nisbatdagi fe'l 4 o'rinda qatnashgan*
D) *o'zlik nisbatdagi fe'l 1 o'rinda qatnashgan*
14. Berilganlardan ismlar guruhiga mansub nechta so'z vazifadosh ko'makchi bo'la oladi?
maqсадida, qadar, qarab, muvofiq, o'zga, tomon, bo'ylab, qarshi, qoshida, qaramay
A) 6ta B) 4ta C) 5ta D) 7ta
15. Qaysi javobda to'rtta sodda gap ishtirok etgan?
A) *Osti ham bir, usti ham bir tuproqning, Yur, o'g'lonim, elni ko'tarish uchun.*
B) *Qilichbozlar, o'tliqlarning yurti bu, Moziyga boq, kimsan, aytar bu ko'zgu.*
C) *Bahor keldi, endi ortiq qish emas, Yur, o'g'lonim, elni ko'tarish uchun.*
D) *Hamon suqli ko'zlar ila boqar yov, Oz yeringni o'zing asra bo'lib dov.*
16. Barcha so'zlar to'g'ri yozilgan javobni belgilang.
A) *xatto, muxojir, zaxmatkash*
B) *hatto, muhojir, zaxmatkash*
C) *hatto, muhojir, zahmatkash*
D) *xatto, muhojir, zahmatkash*
17. Quyida berilgan ko'chirma gapli qo'shma gaplarning qaysi birida tinish belgilarining qo'llanish qoidasiga rioya qilinmagan?
A) *"Endi hamisha xonadon sohibining gapiga quloq solgaysiz, - dedi Bibixonim keliniga, - aytganlarini so'zsiz bajargaysiz".*
B) *Guli dedi: "G'azaldan bahr topmag'an kim?"*
C) *Ertoevning gapini eshitmagan inobat birinchi unga yuzlanib: "Umarov uka, - dedi sekin, - unisiyam kerak, bunisiyam kerak".*
D) *Qaynonasi Bibixonim: "Biz in'omning teran ana'nasi bor, - dedi sirg'alarini kelinining qulog'iga taqib qo'yar ekan".*
18. To'ng'ich bilan o'rtancha Shovqin solib, mushlashib, Yetishibdi mozorga, Ketmon-u bel ushlabib. Ushbu she'riy parchada gapning qaysi bo'laklari uyushgan?
A) *ega, hol, to'ldiruvchi* B) *ega, hol, kesim* C) *ega, kesim* D) *ega, aniqlovchi, hol*
19. Uyushiq bo'laklar kesimga bevosita tobelangan gapni aniqlang.
A) *Labda tabassum-u ko'zda yosh bilan Senga talpinaman, buyuk nabiram...*
B) *Hattoki tuyg'usiz, chirik xazon ham Yashil po'panakdan bog'labdi qanot.*
C) *Xira tuman orasida cho'g'day miltirar, Jayron quvib, jayron yanglig' o'tgan kunlarim.*
D) *Amu bilan Sirdan suv ichgan, Zarafshonni loylatib kechgan Chavandozlar bordir bu elda.*
20. Yam-yashil o'tloqlarda dumalagan, chang ko'chalarda o'ynagan damlarimni unutilmay qiynalaman. Ushbu gapda gap bo'laklari nechta tobe bog'lanish hosil qilgan?
A) 7ta B) 8ta C) 9ta D) 6ta
21. Berilgan she'riy parchada ot kesimlar sonini aniqlang.
Yangi yil, Kimlar yetdi senga, kimlar yetmadi.
Sen yangi yo'ldoshsan, sen yangi hamdam,
Yo'qlab kelganingni o'zi bir bayram.
Qulog'ingga bir gap aytaymi, endi,
Qirqinchi qasrimga o'taymi endi,
Kechagi yoshligim etakmi endi?

- A) 5 ta B) 4 ta C) 2 ta D) 3 ta
22. Qaysi gap tarkibida ismlarning munosabat shakli bilan shakldosh bo'la oladigan fe'l yasovchi qo'shimcha ishtirok etgan?
A) *Yomonga yo'liqsang, "yov keldi" qilar.*
B) *Daraxtni yer ko'kartiradi, odamni - el.*
C) *Bir tishlam non gadosi bo'lib, bironing eshigiga borgan vaqtlarim ham bo'ldi.*
D) *Kapalakning izidan quvib yurgan bolakaylar tinchlanib, uy-uyilariga kirib ketishdi..*
23. **Atamashunoslik** so'zi tarkibidagi ikkinchi ko'makchi morfema qaysi so'z turkumini yasash xizmat qilgan?
A) *sifat* B) *fe'l* C) *ravish* D) *ot*
24. Qaysi gapda tarkibida lug'aviy shakl yashovchi qo'shimcha mavjud sifatlanmish qatnashgan?
A) *Sizsiz kelajak yo'q, siz axir xalqning Ming yilni ko'rajak qarog'larisiz.*
B) *Shahidlarning qirmiz qonidan, Alvon bo'ldi qora tunlaring.*
C) *Qo'chqor bo'laturgan qo'zichoqning manglayi tug'ilgan chog'da do'ng bo'lur.*
D) *Uzoqlarda zalvorli tog'lar xayolimni keldilar bosib*
25. Ozod Sharafiddinov hayoti va ijodiga tegishli bo'lmagan ma'lumotni toping.
A) *"Jahon adabiyoti" jurnalining 100ta sonini tayyorlab ulgurgan.*
B) *O'zbek adabiyotshunosligida ko'p tilga olinadigan "shafqatsiz realizm" ko'rinishlarini o'tgan asrning 60-yillarida o'zbek romanchiligiga olib kigan.*
C) *Cho'lpon, Fitrat singari ijodkorlar haqida yozgan maqolalari katta shov-shuvga sabab bo'lgan.*
D) *"Zaharxanda qahqaha", "Bir tilda gaplashaylik", "She'r ko'p, ammo shoir-chi?" maqolalari adabiy jamoatchilik orasida birdan og'izga tushgan, munozara mavzusiga aylangan.*
26. Janni Rodarining "Shahzoda Plombir" ertagi qaysi turkumga mansub?
A) *"Uchtadan oxiri bor ertaklar"*
B) *"Rim ertaklari"*
C) *"Telefonda aytilgan ertaklar"*
D) *"Osmondagi to'rt"*
27. Quyidagi bayt qaysi ijodkorning tarji'bandida takrorlangan?
Dahr bir vayrona edurkim, zzarob obod erur,
Chiqsa andin har kishi - g'am bandida ozod erur.
A) *Alisher Navoiy* B) *Ogahiy* C) *Nodira* D) *Uvaysiy*
28. Musa Jalilning "Moabit" daftari to'plamini kim o'zbek tiliga tarjima qilgan?
A) *Jumaniyoz Jabborov* B) *Mamarasul Boboyev* C) *Ergash Ochilov* D) *Erkin Vohidov*
29. "... bironing bosh egmadi. Imonini muhkam ushladi. O'ziga gard yuqtirmadi. Olamdan halol, pokiza yashab o'tdi. Laganbardorlik, bironing mutelik, hasadgo'ylik unga begona edi.
...Qalbimning parchasi singmasa agar,
Rozimasman, biron hadya etsa zar.
Bu satrlar ...ning she'rda chizilgan suratiga o'xshaydi..."
Ushbu parcha qaysi ijodkor haqida bitilgan?
A) *Zulfiya* B) *Saida Zunnunova* C) *Asqad Muxtor* D) *Oybek*
30. Berilgan qaysi g'azallar hasbi hol yo'nalishida yozilmagan?
1) Turdining "Tor ko'ngullik beklar. ." misralari bilan boshlanuvchi g'azali; 2) Turdining "Turdiman" radifli g'azali; 3) Nodiraning "Kel, dahri imtihon etib ket. ." misralari bilan boshlanuvchi g'azali; 4) Uvaysiyning "Sog'indim" radifli g'azali.
A) 2, 4 B) 1, 3 C) 1, 2, 3 D) 2, 3, 4
31. "Alar qo'ydi ikkisi yo'l sari pay,
Boqib turg'onda yo'lg'a zar sochib oy.
Birikip ketti oshiqlar uzoqqa,
Tinmay yo'l uza qo'yg'an tuzoqqa".
Ushbu parchada tasvirlangan oshiqlar kim edi?
A) *Kuntug'mish va Xolbeka* B) *Farhod va Shirin* C) *Layli va Majnun*
D) *Suhayl va Guldursun*
32. Qaysi dramatik asarda "Bu kecha tushimda payg'ambarni ko'rdim, sizni so'rab yubordilar",- deya xushomadgo'yligi evaziga chopon kiygan obraz uchraydi?
A) *"Mehrobdan chayon"* B) *"Advokatlik osonmi?"* C) *"Abulfayzxon"*
D) *"Sohibqiron"*
33. Quyidagi qaysi misra bilan boshlanuvchi she'r muxammas janrida bitilmagan?
A) *"Bu kunlar boshimizda bir sahob o'lsa ajab ermas"* (Zavqiy)
B) *"Emdi sendek, jono, jonon qaydadur"* (Muqimiy)
C) *"Qaysi falak burjining mehri puran vorisan"* (Komil Xorazmiy)
D) *"La'li jonbaxshi ngdin ayru obi hayvonni netay?"* (Husayniy)
34. Ogahiy tomonidan o'zbek tiliga tarjima qilingan qaysi asar tarixiy hisoblanadi?
A) *"Axloqy Muhsiniy"* (Koshifiy)
B) *"Ravz us-safo"* (Mirxond)
C) *"Badoe ul-vaqoe"* (Vosifiy)
D) *"Shoh va gado"* (Hiloliy)
35. "Gul yaprog'i asalga tushgandek, uni beshikka bog'ladilar. Uni baxt bilan saodat doya singari odat bo'yicha tarbiyaladilar; bir lahza ham undan bexabar qolmang, ko'z qorachig'idek asradilar. Uni ko'z yoshini saqlagandek ko'zda asradilar".
Ushbu parchada qaysi adabiy qahramon go'dakligi haqidagi she'riy misralarning nasriy bayoni berilgan?
A) *Farhod* B) *Qays* C) *Layli* D) *Shirin*
36. Tig'i ishq-u xanjari nozingdin o'ldum subh-u shom,
Dilfigor-u dilfigor-u dilfigor-u dilfigor.
Baytda qo'llangan she'riy san'atlar turini aniqlang.
A) *tanosub, tardi aks* B) *tanosub, takrir* C) *tanosub, tarse'* D) *tashbeh, talmeh*

BIOLOGIYA

37. Quyondalarda quloq suprasining uzunligi 2 juft polimer genlarga bog'liq. Agar quloq suprasining uzunligi 24 sm li $A_1A_1A_2A_2$ genotipli urg'ochi quyov va quloq suprasining uzunligi 16 sm li $a_1a_1A_2a_2$ genotipli erkak quyov bilan chatishtirilsa, avlodning necha foizini quloq suprasining uzunligi 24 sm li quyovlar tashkil qiladi?
A) 25 B) 12,5 C) 50 D) 75
38. Tishlarning qoramtir rangi ikkita dominant gen ta'sirida rivojlanadi. Bu genlarning biri autosomada, ikkinchisi X xromosomada joylashgan. Bu belgining autosomada joylashgan turiga ega bo'lgan erkak va jinsga birikkan turiga ega bo'lgan ayol oilasida tishlari normal bo'lgan qiz va o'g'il tug'ildi. Ushbu oilada tug'iladigan farzandlarning necha foizida belgining faqat X xromosoma orqali irsiylanadigan turi mavjud bo'ladi?
A) 12,5 B) 50 C) 25 D) 75
39. Odamda giperxolesterinuriya dominant belgi sifatida autosomadagi genlar ishtirokida irsiylanadi. Gomozigotalilarda kasallik ateroskleroz va terida xavfsiz o'simtal paydo bo'lishi bilan kechadi. Geterozigotalilarda kasallik yengil o'tib, faqatgina qonda xolesterin miqdorining yuqori bo'lishi bilan xarakterlanadi. Gipertrixoz Y xromosomada joylashgan. Giperxolesterinuriyaning yengil formasi bilan kasallangan ayol o'ziga o'xshash va gipertrixoz bilan kasallangan erkakka turmushga chiqdi. Farzandlarning gipertrixoz bilan tug'ilish ehtimoligini (%) aniqlang.
A) 25 B) 100 C) 75 D) 50
40. Molekulyar massasi 6600 bo'lgan oqsilning sintezi haqidagi ma'lumotni traskripsiya qiluvchi i-RNK uzunligini (nm) toping.
Oqsil tarkibidagi har bir aminokislota qoldig'ining molekulyar massasi 120 ga teng bo'lib, nukleotidlar orasidagi masofa 0,34 nm ni tashkil etadi.
A) 56,1 B) 18,7 C) 51,6 D) 112,2
41. Moddalar almashnuvi haqidagi to'g'ri ma'lumotni aniqlang.
A) *ATF tarkibidagi uchta fosfat kislotaning ajralishi 40 kJ energiya chiqishiga imkon beradi.*
B) *Eukariot hujayrada reduplikatsiya va translatiya yadroda, transkripsiya sitoplazmada amalga oshadi.*
C) *Fotosintez, xemosintez reaksiyalari moddalar almashnuvining oraliq bosqichida amalga oshadigan assimilatсия jarayoni reaksiyalari hisoblanadi.*
D) *Glukoza molekulasidagi potensial energiyaning o'rtacha 40 foizi anaerob parchalanishdan ajraladi.*
42. Kungaboqar somatik hujayrasida xromosomalar soni olchangan xromosomalaridan ikkitaga ko'p. Agar kungaboqar savachasida 442 ta urug' hosil bo'lsa, changdonda hosil bo'lgan mikrosporalarda jami xromosomalar sonini toping.

- A) 1768 B) 884 C) 7514 D) 15028
43. Bir sinfga mansub o'simliklar navlarini aniqlang.
A) Yulduz, Toshkent-1, Ulug'bek-600
B) Zarg'aldoq, Nimrang, Samarqand-3
C) Zarafshon, Buxoro-9, Sangzor
D) Vatan, Sangzor, Yulduz
44. Xantoria haqidagi noto'g'ri ma'lumotni toping.
A) avtotrof oziqlanadi
B) tarkibida murein uchraydi
C) xitin qobiqli hujayralari bor
D) vegetativ usulda ko'payadi
45. Paleozoy (a) va mezozoy (b) eralariga xos biologik progresslarni aniqlang.
1) qushlarda to'rt kamerali yurak; 2) qirg'qoqsimonlarda urug';
3) hasharotlarda qanot; 4) stegosefallarda besh barmoqli oyoqlar;
5) sutemizuvchilarda jun qoplami; 6) sudralib yuruvchilarda qalin po'choq bilan qoplangan tuxum
A) a-3,4; b-1,2 B) a-2,6; b-1,5 C) a-1,4; b-5,6 D) a-1,3; b-2,5
46. Biosfera evolutsiyasining uchinchi bosqichida qanday jayaronlar sodir bo'lgan?
1) dastlabki ko'p hujayrali organizmlar paydo bo'lishi; 2) biosfera gomeostaz holatining buzilishi; 3) qanotli hasharotlar rivojlanishi; 4) "parnik effekti" natijasida harorat ko'tarilishi; 5) qirg'oqqa yaqin joylashgan suv o'tlar tanasining tabaqalashuvi; 6) kislotali yomg'irlar yog'ishi oqibatida hosildorlikning keskin kamayib ketishi
A) 1,5,6 B) 2,3,4 C) 2,4,6 D) 1,3,4
47. Quyida berilgan organizmlar orasida urg'ochilari gomogametal (a), erkaklari geterogametal (b) organizmlarni aniqlang.
1) nandu; 2) skuns; 3) kondor; 4) malla revun; 5) tapir; 6) lama; 7) tasqara
A) a-2,4; b-5,6
B) a-4,5; b-2,7
C) a-2,6; b-1,7
D) a-5,6; b-1,3
48. Drozofila pashshasining qaysi belgilarini ifoda etuvchi genlar har xil gomologik xromosomalarda joylashgan?
A) tananing kulrang bo'lishi va qanotning normal uzunligi
B) ko'zning oq rangi va ko'zning qizil rangi
C) tananing qora rangi va qanotning kalta bo'lishi
D) tananing kulrang bo'lishi va ko'zning oq rangi
49. Agar poliomyelit virusi orqa miyaning faqat bel segmentlarini zararlangan deb tasavvur qilsak, bu holatda quyidagi qaysi muskullar falajlanishi kuzatilmaydi?
1) bo'yinning teri osti muskuli; 2) sonning to'g'ri muskuli; 3) ko'zning aylana muskuli; 4) diafragma muskuli; 5) boldirning uch boshli muskuli 6) oyoq panjasini yozuvchi muskul; 7) deltasimon muskul; 8) qorinning qiyshiq muskuli; 9) tashqi qovurg'alararo muskul
A) 2,6,8 B) 6,9 C) 1,4,7 D) 3,5
50. Odam yuragiga hos bo'lmagan ma'lumotni aniqlang.
A) o'ng qorincha qisqarganda qon o'pka arteriyasiga chiqadi
B) chap qorincha qisqarganda qon o'pka venasiga chiqadi
C) o'ng bo'lmacha uch tavaqali klapan ochiladi
D) chap bo'lmacha qisqarganda ikki tavaqali klapan ochiladi
51. Odamdagi o'mrov osti muskulining bo'yinning teri osti muskulidan farqini toping.
1) vegetativ nerv sistemi orqali boshqariladi; 2) joylashuv ko'ra to'sh-o'mrov so'rg'ichsmon muskul bilan bir guruhga kiradi; 3) joylashuviga ko'ra diafragma muskuli bilan bir guruhga kiradi; 4) gavdaning ko'krak muskuli hisoblanadi; 5) suyakka birikadi; 6) boshning harakatini ta'minlaydi; 7) qo'lning harakatida ishtirok etadi
A) 1,4,5 B) 1,5 C) 2,6 D) 3,4,7
52. Odam organizmida A vitaminining yetishmasligi natijasida...
1) milklar qonaydi, tishlar to'kiladi. 2) enterit kasalligi kelib chiqadi. 3) qo'l-oyoq muskullari uvushib og'riydi. 4) nerv tolalari falajlanadi. 5) traxeyaning shilliq pardasi yallig'lanadi. 6) epiteliy to'qimasining yangilanishi buziladi.
A) 3,4 B) 4,5 C) 1,5 D) 2,6
53. Sezgi analizatorlari haqidagi noto'g'ri fikrni aniqlang.
A) Terining derma qavatida sovuqni va siypalashni sezuvchi retseptorlar
- issiqni va og'riqni sezuvchi retseptorlarga nisbatan chuqurroq joylashgan.
B) Gipermetropiya keksalarda ko'z gavhari do'ngligining ortib ketishi tufayli yuzaga keladi.
C) Quloqning suyak labirinti bilan parda labirinti orasida perilimfa, parda labirinti ichida endolimfa suyuqligi bo'ladi.
D) Harakat analizatorining oliy nerv markazi bosh miya katta yarimsharlari po'stlog'ining orqa markaziy egatida joylashgan.
54. Bezgak (a), terlama (b), leishmanioz (c) qo'zg'atuvchilari to'g'ri ko'rsatilgan javobni aniqlang
A) a-bakteriya; b-virus; c-sodda hayvon
B) a-sodda hayvon; b-bakteriya; c-sodda hayvon
C) a-sodda hayvon; b-bakteriya; c-bakteriya
D) a-sodda hayvon; b-virus; c-bakteriya
55. Butli o'rgimchak oyoq paypaslagichlariga xos xususiyatlarni aniqlang.
1) xitin po'st bilan qoplanmagan; 2) pastki jag'lar vazifasini bajaradi; 3) sezgir tukchalar bilan qoplangan; 4) yurishda ishtirok etadi; 5) yurish oyoqlariga nisbatan kalta; 6) tuyg'u organi hisoblanadi
A) 2,3,6 B) 4,5 C) 1,3,5 D) 1,4
56. Bosh skeletsizlarning bosh skeletlilardan farqini aniqlang.
1) nerv sistemasi nerv nayidan iborat; 2) ichki skelet mavjud emas; 3) bosh va orqa miya markaziy nerv sistemasini hosil qiladi; 4) umurtqa pog'onasi rivojlanmagan; 5) qon aylanish doirasi yopiq; 6) skeleti suyak va tog'aydan iborat
A) 1,4 B) 3,5,6 C) 2,4 D) 1,2,5
57. Leyshmaniya va sil batsillasi uchun umumiy bo'lgan xususiyatlarni aniqlang.
A) Eukariot organizm, irsiy axboroti sitoplazmadagi halqasimon DNKda joylashgan.
B) Bir hujayrali organizm, hujayra qobig'i xitindan iborat.
C) Yadrosi ikki qavat membrana bilan o'ralgan, reduplikatsiya jarayoni sitoplazmada kechadi.
D) Membranasini ikki qator lipid va oqsil molekularidan iborat, ribosomasi sitoplazmada translyatsiyada qatnashadi.
58. O'simlikxo'r umurtqali (a), yirtqich umurtqasiz (b) hayvonlarni aniqlang.
1) maral; 2) tillako'z; 3) kolorado qo'ng'izi; 4) kabarga; 5) miqqiy; 6) falanga; 7) xonqizi; 8) zlatka; 9) biy; 10) qaldirg'och
A) a- 4,5; b-7,9
B) a- 1,4; b-2,6
C) a- 4,10; b-8,9
D) a- 3,8; b-7,9
59. Batsidiya va pichan batsillasi uchun umumiy bo'lmagan xususiyatlarni aniqlang.
A) Translyatsiya jarayoni sitoplazmada kechadi, spora hosil qiladi
B) Irsiy axborat DNK molekulasida joylashgan, hujayrasi qobiq bilan o'ralgan
C) Membranasini ikki qator lipid va oqsil molekularidan iborat, ribosomasi sitoplazmada translyatsiya qatnashadi
D) Prokariot organizm, irsiy axboroti faqat sitoplazmadagi halqasimon DNKda joylashgan
60. Odam organizmi hujayralardagi silliq endoplazmatik to'r membranalarda ishlab chiqiriladigan gormonlar qaysi javobda to'g'ri berilgan?
1) tripsin; 2) insulin; 3) androsteron; 4) timozin; 5) somatotrop; 6) melanin; 7) estrogen
A) 3,7 B) 2,5 C) 2,6 D) 1,4
61. Meyoz natijasida hosil bo'ladigan hujayralarni aniqlang.
1) itsigakning mikrosporasini; 2) sigirquyruq tuxum hujayrasi; 3) do'lana kapalaging tuxum hujayrasi; 4) quyonjunning tuxum hujayrasi; 5) g'o'za tunalamining gametasi; 6) gazandaning tuxum hujayrasi; 7) gatteriyaning spermatazoidi
A) 1,3,5 B) 2,4,6 C) 2,4,7 D) 3,5,6
62. Genotipik (a) va fenotipik (b) o'zgaruvchanlik bilan bog'liq hodisalarni aniqlang.
1) krossingover natijasida genlar rekombinatsiyasi; 2) meyozi jarayonida xromosomalarning tasodifiy tarqalishi; 3) belgining reaksiya normasi doirasida o'zgarishi; 4) genlarning tuzilishi saqlangan holda ularning namoyon bo'lishining o'zgarishi; 5) urug'lanish jarayonida gametalarning tasodifan qo'shilishi.
A) a-3; b-4,5 B) a-2,5; b-3 C) a-1,2; b-4,5 D) a-2,4; b-1,3

63. HaeIII restriktazasi uchun xos belgilarni ko'rsating.
A) to'rtta nukleotid juftligini taniydi, tarkibi bo'yicha transpazonga o'xshaydi
B) peptid bog' mavjud, to'rtta nukleotid juftligini taniydi
C) vodorod bog' mavjud, tarkibi transpazon bilan o'xshash
D) DNKni yopishqoq uchlari hosil qilib kesadi, peptid bog'larni uzadi
64. Nastarin qaysi jihatlarini bilan kamxastakdan farq qiladi?
1) urug'lanishdan so'ng meva hosil qilishi; 2) gullarning qiyshiqli; 3) ro'vak to'pgul hosil qilishi; 4) barglarini novdada joylashuvi; 5) hayotiy shakli; 6) tanasining yog'ochlashganligi
A) 1,3 B) 2,5 C) 4,6 D) 2,6
65. Bodiyan (a) va bo'tako'z (b) ning to'pguliga xos belgilarni aniqlang.
A) a-umumiy gulpoya qisqa, gullar bir tekislikda joylashgan; b-uzun gulpoyada gullar ketma-ket joylashgan
B) a-asosiy gulpoyasi shoxlangan; b-atrofi o'rama bargchalar bilan o'ralgan
C) a-asosiy gulpoyasi shoxlanmagan; b-asosiy gulpoyasi shoxlangan
D) a-atrofi o'rama bargchalar bilan o'ralgan; b-gullar gulpoyaga uzun bandlar bilan birikadi
66. Gullari qiyshiq, barglari murakkab tuzilgan o'simliklarni aniqlang.
1) o'tloq sebgasi; 2) yantoq; 3) yeryong'oq; 4) beda; 5) burchoq; 6) partenotses.
A) 2,4,5,6 B) 1,2,3,6 C) 1,3,4,5 D) 2,3,4,6
67. Quyida keltirilgan madaniy o'simliklar orasidan har xil markazdan kelib chiqqan o'simliklarni aniqlang.
1) sholi; 2) sabzi; 3) qalampir; 4) loviya; 5) banan; 6) shakarqamish; 7) tariq; 8) kofe daraxti
A) 2,7 B) 5,8 C) 1,6 D) 3,4
68. Evernia haqidagi noto'g'ri ma'lumotni toping.
A) atmosfera havosi tozaligini ko'rsatuvchi mezon
B) tuproq hosil bo'lishida ishtirok etadi
C) poyasida xitin moddasi uchraydi
D) zamburug' bilan bir hujayrali suvo'tining simbiozi
69. Zuhrasah o'simligida sporadan rivojlanuvchi bo'g'inda qanday qismlar hosil bo'ladi?
1) ildizpoya; 2) barg; 3) poya; 4) rizoid; 5) arxegoniy; 6) anteridiy; 7) murtak; 8) sorus; 9) sporangiy; 10) gametalar
A) 5,6,7 B) 4,5,10 C) 1,2,3 D) 7,8,9
70. Organizmlarning qaysi sistematik guruhlari aromorfozlar natijasida paydo bo'lgan?
1) to'garak chuvalchanglar; 2) qisqichbaqasimonlar; 3) ayiqsimonlar; 4) o'rgimchaklar; 5) qo'lqanotlilar; 6) hasva qandalasi; 7) o'rgimchaksimonlar; 8) terili toshbaqa
A) 1,2,7 B) 1,3,4 C) 3,5,8 D) 3,6,7
71. Bitta biogeografik viloyatda tarqalgan hayvonlar juftligi to'g'ri ko'rsatilgan javobni belgilang.
1) alligator va iguana; 2) tasqara va kolibri; 3) kapachi va nandu; 4) skuns va shinshila; 5) orangutan va shinshila; 6) los va bizon
A) 3,4,5 B) 1,2,5 C) 1,2,6 D) 3,5,6
72. Quyidagilardan ajdodlar belgisining takrorlanishiga mos misollar to'g'ri ko'rsatilgan javobni toping.
1) bug'doyiq, marvaridgul, qirqquloqlar ildizpoyasidagi qobiqlar; 2) otning ikkinchi va to'rtinchi barmoqlar; 3) uch juft emchakli buzoqchani tug'ilishi; 4) to'riq otlarda xira chiziqning paydo bo'lishi; 5) kitning dumg'aza va orqa oyoq suyaklari; 6) pashsha va chivinning ikkinchi juft qanotlari; 7) yuzi va badani yungli chaqaloqlar tug'ilishi; 8) dumli bola tug'ilishi
A) 2,3,4,6 B) 3,4,7,8 C) 1,2,5,6 D) 4,5,6,7
73. Butadiyen kauchukdagi monomer zvenolar soni tabiiy kauchukdagi zvenolar sonidan 300 taga ko'p. Tabiiy kauchukdagi 32% ebonit (molekulyar massasi 425000) olindi. Butadiyen kauchugining polimerlanish darajasini aniqlang.
A) 4250 B) 4000 C) 3700 D) 4550
74. Qaysi modda fluoressein va eozin olishda asosiy xomashyo hisoblanadi?
A) fenol B) ftal anhidrid C) fluroglutsin D) galantamin
75. Azotning o'zlashtirilishida va organizmdagi oksidlanish-qaytarilish jarayonlarida katta ahamiyatga ega metallni aniqlang.
A) Co B) Fe C) Cu D) Mo
76. 22,5 g aminokislota bilan to'la reaksiyaga kirishish uchun NaOH ning 120 g eritmasi sarflandi. Agar natriy gidroksid eritmasi tarkibida 12,3% NaOH vodorod atomi mavjud bo'lsa, aminokislota aniqlang.
A) valin B) alanin C) leysin D) glitsin
77. Fosfor mo'l miqdordagi kislorodda yondirilganda olingan oksid 200 g 9,8% li fosfat kislotasi eritmasida eritilganda fosfat kislotasi miqdori 3 marta ortdi. Olingan eritmaga o'yuvchi natriy eritmasidan 540 g qo'shilganda hosil bo'lgan tuz massasi (g) aniqlang. Ishqor eritmasida suvning massasi NaOH massasidan 6,5 marta katta.
A) 72 B) 98,4 C) 14,2 D) 85,2
78. 36 g glukozaning fermentlar ta'sirida spirtli biyg'ishi natijasida necha gramm etil spirti hosil bo'lishini aniqlang.
A) 36,8 B) 50,6 C) 59,8 D) 18,4
79. Propanol, fenol va sirka kislotadan iborat aralashma Na metali bilan ishlanganda 4,48 litr (n.sh.) gaz ajraldi. Xuddi shunday miqdordagi aralashma NaHCO₃ eritmasi bilan ishlanganda olingan gaz 195,6 g NaOH eritmasidan o'tkazilganda faqat NaHCO₃ tutgan 4,2% li eritma hosil bo'ldi. Agar boshlang'ich aralashmada sirka kislotaning massasi propanol massasiga teng bo'lsa, sirka kislotasi massasi (g) aniqlang.
A) 6 B) 24 C) 12 D) 3
80. Oltinchi energetik pog'ona (qavat) ga maksimal sig'ishi mumkin bo'lgan elektronlar sonini aniqlang.
A) 72 B) 32 C) 36 D) 54
81. 110 g 10% li K₂S eritmasidagi barcha elektronlar sonini aniqlang.
A) 60,4 · N_A B) 55 · N_A C) 35 · N_A D) 5,4 · N_A
82. Asetilening dimerlanishidan (kat. NH₄Cl va CuCl₂) hosil bo'lgan moddani aniqlang.
A) benzol B) polietilen C) butadiyen-2,4 D) vinilasetilen
83. O'zaro izomer bo'lgan ikkita aromatik uglevodorod kaliy permanganatning kislotali eritmasi bilan oksidlanganda 1,4 mol CO₂ gazi, 0,2 mol benzoy kislotasi va 0,4 mol tereftal kislotasi hosil bo'ldi. Boshlang'ich uglevodorodlar massasini toping.
A) 20,1; 12
B) 33,5; 80,4
C) 46,9; 93,8
D) 26,8; 53,6
84. Elektrolitning dissotsiatsiyalanish konstantasi qiymatining o'zgarishi nima(lar)ga bog'liq?
1) elektrolit tabiatiga; 2) erituvchi tabiatiga; 3) konsentratsiyaga; 4) haroratga
A) faqat 4 B) 1,2,3,4 C) 1,2,3 D) 1,2,4
85. Qaysi metall atomlari zich joylashgan geksagonal sistemada kristallanadi, lekin 880°C da qizdirilganda polimorf o'zgarish vujudga kelib, kristall panjarasi hajmiy markashlashgan kubga aylanadi?
A) Co B) Ti C) Hg D) Ag
86. 0,5 mol miqdorda olingan XY₂ va AY birikmalarda mos ravishda 13 · N_A va 5 · N_A tadan elektron bo'lsa, X ni toping. X va Y elementlar bitta davrda (berilgan tartibda) ketma-ket joylashgan.
A) F B) C C) N D) O
87. Ammiak sintez qilish jarayonida reaktordagi bosim 25% ga kamaydi. Boshlang'ich aralashmadagi azot bilan vodorod miqdori stexiometrik nisbatda bo'lsa, reaksiyadan keyin hosil bo'lgan gazlar aralashmasining hajmiy tarkibini aniqlang.
A) 1/9; 5/9; 1/3
B) 3/10; 3/10; 2/5
C) 1/6; 1/2; 1/3
D) 1/4; 1/4; 1/2
88. Ra (228) atomi o'zidan 3 ta α va 2 ta β zarrachalarni chiqarganda hosil bo'ladigan element tartib raqamini aniqlang.

KIMYO

- A) 88 B) 85 C) 86 D) 84
89. 0,3 mol $\text{Na}_2\text{SO}_4 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$ va $\text{Na}_2\text{SO}_4 \cdot 8\text{H}_2\text{O}$ aralashmasining to'liq degidratlanishidan 2,6 mol suv hosil bo'ldi. Kristallogidratlarning mol nisbatini toping.
A) 1:2 B) 0,5:0,25 C) 1:1 D) 2:1,5
90. 3,6 benzol gomologining nitrolanishidan 2,97 g bitta nitroguruh tutgan nitrobirikmalar aralashmasi hosil bo'ladi. Agar reaksiya unumi 60% bo'lsa, benzol gomologining formulasini toping.
A) C_9H_{12}
B) C_8H_{10}
C) C_7H_8
D) $\text{C}_{10}\text{H}_{14}$
91. Harorat har 10°C ga oshirilganda reaksiya tezligi 3 marta ortadi. 10°C da reaksiya tezligi $0,02 \text{ mol}/(\text{l}\cdot\text{s})$ bo'lsa, harorati 30°C gacha ko'tarilganda, uning tezligi qanday ($\text{mol}/(\text{l}\cdot\text{s})$) bo'ladi?
A) 0,09 B) 0,16 C) 0,54 D) 0,18
92. 600 g 73,5% li sulfat kislotasi eritmasiga necha gramm suv qo'shilganda 49% li eritma hosil bo'ladi?
A) 350 B) 300 C) 250 D) 600
93. 1,25 mol modda 367,5 g suvdagi eritilganda uning 25% li eritmasi olindi. Eritma moddaning molyar massasini (g/mol) aniqlang. (Reaksiya sodir bo'lmaydi)
A) 56 B) 40 C) 63 D) 98
94. Atomlari soni teng bo'lgan saxaroza va suv 25°C da aralastirilganda 360 g cho'kma va 2700 g to'yingan eritma hosil bo'ladi. Hosil bo'lgan to'yingan eritmadagi saxaroza va suv massalarini (g) aniqlang.
A) 1350, 1350 B) 1500, 1200 C) 1134, 1566 D) 1410, 1290
95. Eritmadagi H^+ ionlari OH^- ionlaridan 10^2 marta ko'p bo'lsa, eritmadagi pOH qiymatini toping.
A) 4 B) 9 C) 5 D) 8
96. $\text{XO}_4^{3-} \rightarrow \text{X}^{3+}$ Ushbu qaytarilish jarayonida X^{3+} qabul qilgan elektronlar soni dastlabki X ning protonlari sonidan $15/8$ marta kam bo'lsa, noma'lum elementni aniqlang.
A) P B) As C) N D) Sb
97. $\text{Ca}(\text{ClO})_2 + \text{HCl} = \text{CaCl}_2 + \text{Cl}_2 + \text{H}_2\text{O}$ reaksiya bo'yicha oksidlovchi 8·N_A ta elektron olgan bo'lsa, ajralgan gaz hajmini (l, n.sh.) toping.
A) 22,4 B) 56 C) 89,6 D) 67,2
98. CrSO_4 tuzining suvdagi eritmasi orqali 3 soat davomida 2,68 amper tok kuchi o'tkazilsa, necha gramm xrom metali ajralib chiqadi? Tokka nisbatan unum 80%.
A) 6,24 B) 8,40 C) 9,36 D) 8,96
99. Karborund va kvarts aralashmasida molekullar soni atomlar sonidan 2,6 marta kam bo'lsa, aralashmadagi Si ning massa ulushini (%) aniqlang
A) 21,5 B) 14,0 C) 28,0 D) 53,85
100. 1 mol bariy gidrokarbonat qattiq qizdirilganda uning massasi necha grammga kamayadi?
A) 106 B) 62 C) 44 D) 18
101. 0,5 mol litiy va kadmiydan iborat aralashma tarkibidagi litiyning mol ulushi kadmiyning massa ulushiga teng bo'lsa, kadmiyning miqdorini (mol) hisoblang.
A) 0,1 B) 0,2 C) 0,3 D) 0,4
102. MeSO_4 ning 160 g 10%li to'yingan eritmasiga shu tuzdan 6,9 g qo'shildi va qizdirildi. So'ngra eritma boshlang'ich haroratga qadar sovutildi. Natijada 13,9 g $\text{MeSO}_4 \cdot 7 \text{H}_2\text{O}$ cho'kmaga tushdi. Qolgan eritmadagi tuzning miqdorini (mol) hisoblang.
A) 0,3 B) 0,1 C) 0,2 D) 0,4
103. $x\text{CaCO}_3 = y\text{CaCO}_3 + z\text{CaO} + z\text{CO}_2$ ifodada x, y, z, z koeffitsiyentlarning eng kichik butun qiymatdagi nisbatlari 5:1:4:4 bo'lsa, reaksiyaning mahsulot unumini (%) aniqlang.
A) 60 B) 80 C) 75 D) 50
104. Ballondagi kislorodning 60% i (hajm jihatidan) O_3 ga aylanganda idishdagi bosim necha marta kamayadi?
- A) 1,50 B) 2,14 C) 1,25 D) 1,70
105. 10,96 g Ca_3N_2 va CaH_2 dan iborat aralashma teng ikki qismga ajratildi. Aralashmaning 1-qismiga yetarli miqdorda suv ta'sir ettirilganda 0,16 mol gazlar ajraldi. 2- qismiga mo'l miqdorda xlorid kislotasi ta'sir ettirilganda hosil bo'ladigan CaCl_2 ning miqdorini (mol) hisoblang.
A) 0,12 B) 0,04 C) 0,02 D) 0,06
106. Quyidagi tuzlar gidrolizga uchraganda neytral muhit hosil qiladiganlarini ajrating.
1) $(\text{NH}_4)_2\text{CO}_3$; 2) K_2SO_4 ; 3) $\text{CH}_3\text{COONH}_4$; 4) NaNO_2 ; 5) $\text{Cu}(\text{NO}_3)_2$; 6) $(\text{CH}_3\text{COO})_2\text{Ca}$
A) 2, 6 B) 1, 4, 5 C) 1, 3, 4 D) 1, 3
107. Alkan molekulyar massasi uning tarkibidagi uglerod atomlari massasidan (m.a.b) 8 m.a.b ga ortiq bo'lsa, alkanni aniqlang.
A) etan B) butan C) pentan D) propan
108. Noma'lum alken gidrogenlanganda 43,5 g mahsulot olindi, yetarli kislorodda yoqilganda esa 132 g modda hosil bo'ldi. U bromlanganda necha gramm dibromalkan hosil bo'ladi?
A) 138 B) 162 C) 151,5 D) 150,4